

Geit og grovfôrkvalitet: Dårleg fôr kan gå utover avdråttsnivå og mjølke kvalitet

Forfatter

Helga Kvamsås, TINE

Sammendrag

Ein del områder har hatt svært utfordrande innhaustingstilhøve i år. Særleg vest- og sørvestlandet har hatt lange periodar med mykje nedbør som har ført til svært sein slått og mykje vått fôr. Grovfôrkvaliteten er avgjerande for fôropptak og verkar inn på avdrått og tørrstoffinnhald i mjølka. Oversikt over førmengder og fôr kvalitet på den enkelte gard er heilt naudsynt for å kunne planlegge best mogleg - for å nå det avdråttsnivået og den mjølkekvaliteten ein ynskjer.

Publisert

2017

Referanse

Sau og Geit Nr.5/2017

Utskriftsdato

19.04.2024 www.fag.nsg.no

Geit og grovfôrkvalitet:

Dårleg fôr kan gå utover avdråttsnivå og mjølke kvalitet

Ein del områder har hatt svært utfordrande innhaustingstilhøve i år. Særleg vest- og sørvestlandet har hatt lange periodar med mykje nedbør som har ført til svært sein slått og mykje vått fôr. Grovfôrkvaliteten er avgjerande for fôr-opptak og verkar inn på avdrått og tørrstoffinnhald i mjølka. Oversikt over fôrmengder og fôr kvalitet på den enkelte gard er heilt naudsynt for å kunne planlegge best mogleg - for å nå det avdråttsnivået og den mjølkekvaliteten ein ynskjer.

Tekst og foto: Helga Kvamsås, TINE

Nordland og Troms har innhaustingstilhøve i all hovudsak vore bra. Sein og kjøleg vår førte til seinare slåttetidspunkt enn vanleg, men førebels syner fôr analysane frå regionen at fordøyelegheit og energiverdi i fôret er betre enn i fjor. Austlandsfylka og Telemark har hatt varierende vertilhøve og dermed også varierende fôr-

kvalitet, men ikkje i den grad vi ser i vest og sørvest.

Mykje fiber set energiverdien ned
Sein slått i høve til skyting av graset gir høgt innhald av NDF (fiber) og ofte mykje i-NDF (ufordøyeleg fiber). Geita treng nok struktur i fôrrasjonen, men blir NDF-

innhaldet for høgt fyller fôret for mykje i vomma og fôr opptaket går ned. Mykje ufordøyeleg fiber set ned energiverdien av graset. Låg energiverdi, kombinert med nedsett fôr opptak, går sjølsagt ut over avdråttsnivået. Temperaturen i vekstsesongen verkar inn på utviklinga av graset. Sidan temperaturane har vore relativt låge i sommar og utviklingshastigheita på graset går seinare kan det vere håp om at energiverdien er betre enn forventa, men det er berre fôr analysar som vil vise korleis dette er på din gard.

Mykje regn - lågt sukkerinnhald

Mykje regn og lite sol fører til at sukkerinnhaldet vert lågt og går ut over kor smakeleg fôret er. Lite sukker er også negativt for fettprosenten i mjølka. Har ein mykje vått fôr vil dette også redusere fôr opptaket til geitene.

Sporar i fôret?

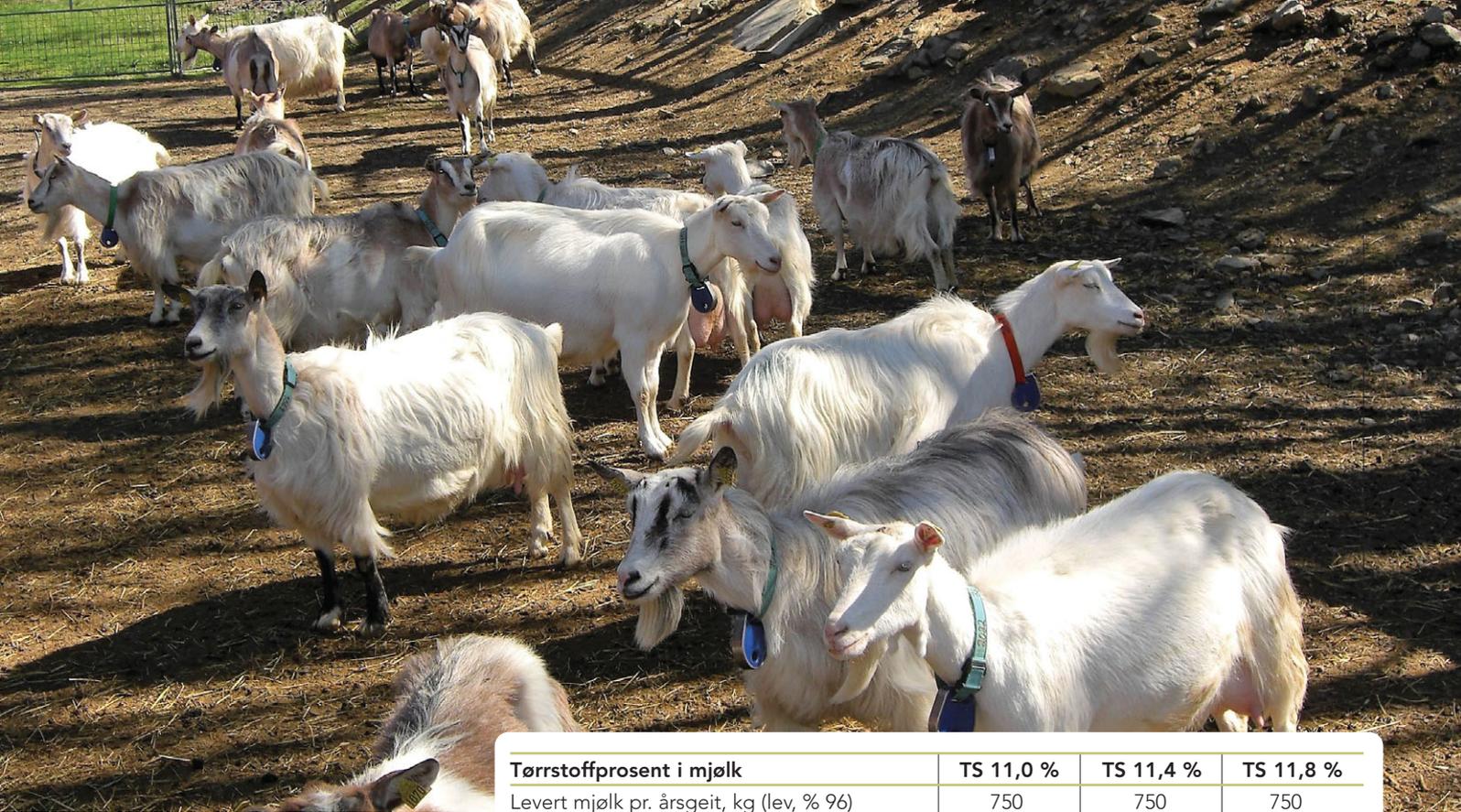
Innhausting frå blaute og oppkøyde bær aukar risikoen for å få med jord og dermed sporar i fôret. Fôr analysar som i tillegg til næringsinnhald viser gjæringskvalitet og analyser for hygienisk kvalitet som viser innhold av m.a. bacillus-sporar og smør-syresporar, er aktuelle hvis ein ynskjer å få kartlagt dette. I løpet av hausten og vinteren 2017/2018 skal det foregå kartlegging av sporenivå i geitemjølka.

Lågt proteininnhald kan gi dropp i avdrått

Fôr analysane som er tekne hittil i år syner at ein bør vere særleg merksam på proteinnivået i fôret. Lang tid frå gjødsling til slått, utvasking grunna mykje regn og gras som er kome langt i utvikling er faktorar som gir lågare råproteininnhald og lågare PBV i fôret. Det er svært viktig å vere bevisst på dette ved val av kraftfôr for å unngå dropp i avdrått.

Stor variasjon i grovfôr kvalitet. Ta fôr prøver for å vite kva du fôrer med.

Slutt på beitesesongen. No gjeld det å føre riktig med grovfôr.

God fôrplanlegging for kvotefylling

For best mogleg økonomisk resultat må det å fylle kvota vere førsteprioritet. Fyller ein vanlegvis kvota tidleg og har «noko å gå på» ved å halde geitene i produksjon lenger, kan ein greie kvotefylling sjølv ved avdråttsnedgang. Har ein kvote som krev høg avdrått og høg energikonsentrasjon i fôret, vert utfordringa ved dårleg grovfôr-kvalitet å setje saman rasjonar der kraftfôrnivå og kraftfôrtype ikkje fører til for høg vombelastning. Kraftfôrtypar som stimulerer mjølkeytinga meir enn «Geitekraftfôret» kan vere aktuelle, men det gjeld å velje typar som er mest mogleg skånsame for vommiljøet. Kraftfôrleverandørane har kraftfôrtypar med ulik stivelseskvalitet og ulik andel lettfordøyelege karbohydrat. Å bruke to ulike kraftfôrtypar er også meir aktuelt i situasjonar der kraftfôrnivået vert høgt. Tar ein fôranalyser og brukar TINE Fôrplan Geit får ein testa korleis ulike kraftfôrtypar og kombinasjonar av sortar høver til grovfôret og verkar inn på energi- og proteindekning og ikkje minst på vombelastning. Det er svært viktig å finne ut om det er realistisk å greie høgt avdråttsnivå med den aktuelle grovfôrkvaliteten utan å føre seg til «sur vom».

Framleis god lønsemd med høgt tørrstoffinnhald

Tørrstoffinnhaldet i mjølka betyr mykje for å oppnå ein høg mjølkepris. Betalinga

Tørrstoffprosent i mjølk	TS 11,0 %	TS 11,4 %	TS 11,8 %
Leverte mjølk pr. årsgeit, kg (lev, % 96)	750	750	750
Avdrått pr. årsgeit i kg EKM	710	748	786
Fôrbehov vedlikehald, aktivitet, drektighet FEm	350	350	350
Produksjonsfôr til mjølk (behov) (0,44 * kg EKM + 0,00003* EKM ^) FEm	328	346	365
Sum fôrbehov FEm	678	696	715
Grovfôr FEm	425	425	425
Kraftfôrbehov FEm	253	271	290
Kraftfôrkostnad (kr 4,00 pr. FEm) kr	1012	1084	1160
Mjølkeinntekt pr. geit, kr			
Mjølkepris: kr 8,50 (u. distr.tilskot)	6 375	6675	6975
Mjølk minus kraftfôr, kr	5363	5591	5815
Meirinntekt pr. geit ved auka TS-innhald:		228	452

for tørrstoff er redusert til 10 øre pr ti-del over/under 11 % TS (tørrstoff) frå 1. oktober. Det er likevel framleis god lønsemd i å produsere mjølk med høgt tørrstoffinnhald, så dette bør også ha fokus ved fôrplanlegginga og fôringsopplegget.

Reknestykket syner verdien av levert mjølk pr. geit med årsavdrått på 780 kg og levert mengde pr. geit på 750 kg (leveringsprosent på 96). Tørrstoffinnhaldet i mjølka er 11,0 %, 11,4 % og 11,8 % og årsavdrått er omrekna til kg energikorrigert mjølk (EKM). Det er berekna totalt fôrbehov ut frå vedlikehald, aktivitet, drektigheit og produksjon av kg EKM. Høgare tørrstoffinnhald krev auka fôrstyrke og her er det rekna kraftfôrpris på auken i fôrkostnadar.

Berekninga syner at ein kan betale inntil kr 0,84 meir per FEm kraftfôr hvis ein til dømes aukar tørrstoffinnhaldet frå 11,0 til 11,4 %.

Høg feittprosent krev høgt grovfôrøpptak

Feittinnholdet i mjølka er den tørrstoffkomponenten som er lettast å påverke gjennom fôringa. Byggesteinar for feitt kjem både frå omsetning av grovfôr i vomma, frå fett tilført i fôret og frå mobilisering av kroppsfett. Fôrrasjonar som gir høg produksjon av eddiksyre og smørsyre i vom er gunstig for feittinnhaldet. I praksis betyr dette rasjonar som gir høgt opptak av grovfôr med mykje fordøyeleg fiber og høgt sukkerinnhald. Utfordringa med ein del av årets grovfôr er at smakelegheit og vâtt fôr set ned grovfôrøpptaket og balansen mellom kraftfôr og grovfôr kan bli ugunstig med lågare feittprosent som resultat.

Tiltak som maksimerer grovfôrøpptaket er svært viktig for å halde oppe tørrstoffnivået i mjølka. Utfôring av grovfôr fleire gonger pr. dag og aksept av meir fôr- ▶

restar enn vanleg må gjerne til. Har ein lite grovfôr i tillegg til tvilsom kvalitet er innslag av kraftfôr med høg andel fordøyeleg fiber aktuelt som erstattar for grovfôr.

Bruk seinlaktasjon og tørrperiode til å førebu geitene på ny laktasjon

Dei ulike produksjonsstadiene hos geita heng nøye saman. Dette må vi utnytte for å få best mogleg utbytte av fôr og stell. Tilførsel av feitt frå kroppsreservar er viktig for feittinnhaldet i mjølka og geita har stor evne til å nytte kroppsreservar for å dekke energitrongen til mjølkeproduksjon når fôr-opptaket ikkje er høgt nok. Det er viktig å sjekke holdet på geitene i seinlaktasjonen og ta sikte på å bygge opp att kroppsreservane slik at geitene har tilfredsstillande hold omlag eit par månader før kjeing. Dei siste 6 vekene før kjeing tek ein sikte på å halde eit jamnt hold. Holdpoeng mellom 3-3,5 er tilrådd. Svært feite geiter er ikkje ynskjeleg, fordi det reduserer fôr-opptaket særleg omkring kjeing og i tidleg laktasjon då vi ynskjer å stimulere grovfôr-opptaket mest mogleg.

Det er tid for å ta ut grovfôrprøver no - ta kontakt med din TINE-rådgjevar!

Mykje fiber går ut over energiverdien.